

Scientific journal
PHYSICAL AND MATHEMATICAL EDUCATION
Has been issued since 2013.

ISSN 2413-158X (online)
ISSN 2413-1571 (print)

Науковий журнал
ФІЗИКО-МАТЕМАТИЧНА ОСВІТА
Видається з 2013.

<http://fmo-journal.fizmatspu.sumy.ua/>

Кубатко А.І. Методологічні основи формування культури здоров'я майбутніх фахівців економічних спеціальностей у процесі прикладної фізичної підготовки. Фізико-математична освіта. 2018. Випуск 1(15), частина 3. С. 11-16.

Kubatko A. Methodological fundamentals of formation of health culture of future specialists of economic specialties in the process of applied physical application. Physical and Mathematical Education. 2018. Issue 1(15), part 3. P. 11-16.

УДК 378:63-057.875

А.І. Кубатко

Національний університет «Запорізька політехніка», Україна

МЕТОДОЛОГІЧНІ ОСНОВИ ФОРМУВАННЯ КУЛЬТУРИ ЗДОРОВ'Я МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ ЕКОНОМІЧНИХ СПЕЦІАЛЬНОСТЕЙ У ПРОЦЕСІ ПРИКЛАДНОЇ ФІЗИЧНОЇ ПІДГОТОВКИ

Анотація. Проблема формування культури здоров'я майбутніх фахівців економічних спеціальностей розглядається з позиції системного, професійно-особистісного, діяльнісного, холістичного, культурологічного, дискурсивного та акмеологічного підходів. Завданням системного підходу є комплексна розробка методів дослідження і проектування організаційно ускладнених систем. Одним із таких елементів педагогічної системи ПФП майбутніх фахівців економічних спеціальностей є процес формування культури здоров'я, що є компонентом системи здобуття майбутніми фахівцями професії, складником системи здорового способу життя і системи професійної діяльності майбутніх фахівців. При професійно особистісному підході у контексті нашого дослідження в обов'язковому порядку належить дотримуватися у підготовці майбутніх фахівців економічних спеціальностей диференціювання змісту навчання, засобів, форм і методів організації навчально-виховної діяльності у процесі ПФП, врахування особистісних й індивідуальних фізичних особливостей студентів, рівня їхньої ціннісно-мотиваційної, інтелектуальної та смислової готовності до формування культури здоров'я, самоосвіти, самовиховання та саморозвитку щодо здоров'язбереження. Діяльнісний підхід у формуванні культури здоров'я майбутніх фахівців економічних спеціальностей у процесі ПФП визначає організацію роботи викладачів і студентів у єдності концептуально-стратегічної, організаційно-проектувальної та процесуально-операційної складових освітнього процесу, сприяє обґрунтуванню педагогічних умов ефективної підготовки майбутніх фахівців у процесі ПФП у ЗВО, а також успішної реалізації цих умов. У контексті нашого дослідження здоров'я з холістичних позицій слід розглядати як стан тілесного, душевного і духовного благополуччя, яке дає можливість людині, повністю реалізуючи свій особистісний і фізичний потенціал, найкращим чином вирішувати життєві та професійні завдання, сприяє підтриманню оптимальної працездатності та соціальної активності при максимальній тривалості життя. Дискурсивний (або диспозитивний) підхід обумовлений уявленнями про здоров'я як продукт певного дискурсу, котрий має власну внутрішню логіку конструювання. В акмеологічному підході здоров'я є основною і необхідною умовою актуалізації вищих можливостей людської природи. Культурологічний підхід до освіти як основну мету розглядає залучення людини до культурних цінностей. Культурологічна переорієнтація фізичного виховання має на меті розв'язання проблеми збереження й зміцнення здоров'я через виховання культури здоров'я.

Ключові слова: культура здоров'я, майбутні фахівці економічних спеціальностей, прикладна фізична підготовка, методологічні підходи.

Постановка проблеми. Динамічні процеси в сучасному українському суспільстві, розвиток технологій у різних галузях народного господарства, визнання світовою спільнотою проблеми збереження фізичного і психологічного здоров'я як головного показника соціально-економічної зрілості членів суспільства, культури й успішності держави, зумовлюють особливі вимоги до професійної діяльності фахівців кожної сфери, у тому числі економічної, яка для української держави є пріоритетною.

Фахівці економічних спеціальностей у професійному відношенні є представником однієї з основних груп ризику. Серйозна відповідальність, нервово-емоційне напруження, значна тривалість робочого часу перебування на одному місці у положенні сидячі, постійне перебування за монітором комп'ютера, висока щільність міжособистісних контактів, велика кількість стресових ситуацій, шкідливі перекуси та шкідливі звички, нестача часу на фізкультурно-оздоровчу активність – усі ці та інші чинники негативно впливають на здоров'я фахівців економічних спеціальностей. Вони є причиною погіршення його фізичного та психологічного самопочуття, появи емоційного виснаження, професійних деформацій, деструкцій, і, як наслідок, виникнення захворювань.

Тому від рівня оволодіння майбутніми фахівцями економічних спеціальностей культурою здоров'я залежить не тільки їх професійне довогліття, але й якість виконуваної ним професійної діяльності, збереження і формування фізичного, духовного, соціального і психічного здоров'я особистості, створення сприятливих умов для її успішної адаптації та інтеграції в соціумі. Для

майбутніх фахівців економічних спеціальностей сформованість культури здоров'я значною мірою визначає успішність професійної діяльності фахівця.

Аналіз актуальних досліджень. У роботах науковців наголошується на важливості здоров'язбереження (Л. Сущенко та ін.), удосконаленні навчальних планів професійної підготовки фахівців з метою їх орієнтації на формування знань про здоров'я та умінь його зберігати й відновлювати (Ю. Бойчук, Б. Долинський, Ю. Лянной, О. Міхеєнко, М. Носко та ін.), висвітлюються питання удосконалення системи економічної освіти (Г. Дутка, А. Колот, Л. Нічуговська, О. Набока, Л. Петльована та ін.), формування різних аспектів культури здоров'я та здорового способу життя студентів (Н. Башавець, В. Бондаренко, Д. Воронін, О. Гладощук, Г. Куртова, П. Приходько, А. Сущенко та ін.).

Водночас проведений аналіз теоретичного і практичного досвіду прикладної фізичної підготовки засвідчив поряд з обов'язковістю курсів фізичної культури відсутність системного бачення важливості формування у майбутніх фахівців економічних спеціальностей знань про здоров'я та його складові, про способи й методи його збереження, зміцнення й відновлення, про ціннісні орієнтації на здоровий спосіб життя тощо.

Мета статті. Розкрити методологічні основи формування культури здоров'я майбутніх фахівців економічних спеціальностей у процесі прикладної фізичної підготовки.

Методи дослідження. Теоретичні: узагальнення та систематизація вітчизняного та зарубіжного досвіду формування культури здоров'я фахівців економічних спеціальностей у процесі прикладної фізичної підготовки, особистого педагогічного досвіду формування культури здоров'я фахівців економічних спеціальностей у процесі прикладної фізичної підготовки; моделювання освітнього процесу для побудови моделі формування культури здоров'я фахівців економічних спеціальностей у процесі прикладної фізичної підготовки; порівняльний аналіз, систематизація, моделювання змісту, форм, методів, визначення понятійно-категоріального апарату для обґрунтування формування культури здоров'я фахівців економічних спеціальностей у процесі прикладної фізичної підготовки.

Виклад основного матеріалу. У нашому дослідженні визначення й обґрунтування моделі формування культури здоров'я майбутніх фахівців економічних спеціальностей у процесі прикладної фізичної підготовки здійснювалося з урахуванням таких взаємопов'язаних методологічних підходів: системний, професійно-особистісний, діяльнісний, холистичний, культурологічний, дискурсивний, акмеологічний.

Системний підхід, як вказує М. Каган, відображає загальний зв'язок і взаємообумовленість явищ і процесів навколишньої дійсності [8]. Це дозволяє розглядати професійну підготовку майбутніх фахівців з фізичної культури і спорту у закладах вищої освіти як відкриту педагогічну систему, яка передбачає сукупність взаємопов'язаних компонентів: системотвірних факторів, мети, принципів, умов і суб'єктів педагогічного процесу, змісту освіти, форм і методів педагогічного процесу, засобів навчання й виховання, критеріїв ефективності освітнього процесу тощо.

При визначенні терміна «система» враховується його тісний взаємозв'язок з поняттями цілісності, структури, зв'язку, елемента, підсистеми та ін. Основними системними принципами виступають цілісність, структурність, взаємозалежність системи і середовища, ієрархічність тощо. Існують різні типи систем: матеріальні (сукупності матеріальних об'єктів, неорганічна і жива природа), соціальні (від простих людських об'єднань і спільнот до суспільства в цілому), абстрактні (вони є продуктом людського мислення) – поняття, гіпотези, наукові теорії. За іншими критеріями у класифікації систем виділяються статичні та динамічні системи. За характером взаємин системи і середовища системи діляться на закриті і відкриті [15].

У методології науки системний підхід трактується як спосіб вивчення й конструювання складних за організацією об'єктів як системи. Поняття «системний підхід» виникає у 30-і роки XX ст. у зв'язку з дослідженнями в галузі природничих наук (Л. фон Бергаланфі). У педагогічних науках він активно використовується з 60х років XX ст., коли західними вченими розроблялися стратегії досліджень у галузі педагогічних технологій (Р. Андертон, Дж. Майлсон, М. Нейл, Н. Сільверн та ін.), а системний підхід застосовувався для вироблення ефективних методів вивчення, планування та організації педагогічних ситуацій на практиці. Джерелами, з яких виокремився системний підхід, були кібернетика і загальна теорія систем [15].

У філософському плані системний підхід означає формування системного погляду на світ. В основі такого погляду – ідеї цілісності, складної організованості досліджуваних об'єктів та їхньої внутрішньої активності й динамізму [15].

Системний підхід у педагогіці спрямований на розкриття цілісності педагогічних об'єктів, виявлення в них різних типів зв'язку і функціональних залежностей. Будь-яку пізнавальну діяльність можна розглядати як систему, складовими елементами якої виступають суб'єкт пізнання (особистість), процес пізнання, мета, умови, в яких перебуває система тощо. У свою чергу складники системи – підсистеми – також можна розглядати як самостійні системи.

Таким чином, системний підхід – це важливий напрям методології досліджень, сутність якого полягає у вивченні об'єкта як цілісної множини елементів у сукупності відношень і зв'язків між ними, тобто відбувається розгляд об'єкта як системи. Цей підхід дає змогу здійснити поділ складних явищ дійсності на частини або елементи, визначити способи організації окремих частин системи в єдине ціле.

Ми вважаємо, що при проектуванні педагогічних систем варто дотримуватися позицій П. Анохіна щодо атрибутів системи, які його характеризують. До них дослідник відносить: наявність системоутворювального, системорегулюючого і системонаповнюючого чинників; доцільність системи; наявність інтеграційних якостей; наявність певної структури (будови); функції системи та її компонентів, які обумовлюють спрямованість системи на досягнення певного результату; наявність прямих і зворотних зв'язків; стійкість системи до зовнішніх впливів, збереження її.

Завданням системного підходу є комплексна розробка методів дослідження і проектування організаційно ускладнених об'єктів, зокрема систем, а також вивчення об'єкта, зокрема, процесу прикладної фізичної підготовки майбутніх фахівців економічних спеціальностей у ЗВО, як цілого, впорядкованого і складно організованого, що складається з різних взаємопов'язаних елементів [18, с. 106]. Одним із таких елементів педагогічної системи прикладної фізичної підготовки майбутніх фахівців економічних спеціальностей є процес формування культури здоров'я, що є компонентом системи здобуття майбутніми фахівцями професії, складником системи здорового способу життя і системи професійної діяльності майбутніх фахівців, адже

продуктивність діяльності економістів багато в чому залежить від стану здоров'я, що потребує ціннісного ставлення до його збереження.

Тому ми вважаємо, що системний підхід пов'язаний із проблемою формування культури здоров'я. У цьому контексті визначається ще одна особливість формування культури здоров'я майбутніх фахівців економічних спеціальностей, яка передбачає взаємопроникнення у зміст професійного спрямування при вивченні навчальної дисципліни «Фізичне виховання».

Сучасні тенденції розвитку професійної освіти пов'язані з вступом суспільства у новий постіндустріальний етап свого розвитку. Відповідно до освітньої парадигми постіндустріального суспільства однією з головних альтернатив когнітивно-орієнтованій освіті є особистісний підхід, з позицій якого основною цінністю і системоутворювальним фактором є особистість суб'єкта навчання, її права на вільний розвиток і повноцінну реалізацію здібностей та інтересів в освітньому процесі та майбутній професійній діяльності. При професійно особистісному підході відносини між викладачем і студентами стають «суб'єкт-суб'єктними», що сприяє формуванню особистісних якостей фахівця. Його теоретичне обґрунтування представлено у роботах таких науковців, як Л. Паринова [16], А. Маркової [12], С. Батишева [17] та інших. Сенс професійно особистісного підходу – у створенні умов для прояву особистісних функцій людини, мотивації, ціннісних орієнтацій, самореалізації, рефлексії, її здібностей, необхідних для здійснення ефективної та продуктивної професійної діяльності у майбутньому.

У контексті нашого дослідження у підготовці майбутніх фахівців економічних спеціальностей в обов'язковому порядку належить дотримуватися диференціювання змісту навчання, засобів, форм і методів організації освітньої діяльності у процесі ПФП, врахування особистісних й індивідуальних фізичних особливостей студентів, рівня їхньої ціннісно-мотиваційної, інтелектуальної та смислової готовності до формування культури здоров'я, самоосвіти, самовиховання та саморозвитку щодо здоров'язбереження. У професійно-особистісному плані необхідно забезпечити підготовку студентів до майбутньої здоров'язбережувальної діяльності як невід'ємної складової професійного становлення особистості майбутнього фахівця у процесі ПФП у ЗВО економічної галузі.

Наступною альтернативою когнітивно-орієнтованій освіті є діяльнісний підхід, за якого пріоритетним є оволодіння певними видами і способами діяльності, в першу чергу навчальної, завдяки якій засвоюються всі інші види діяльності. Основні його положенням представлено у дослідженнях Б. Ц. Бадмаева [2], В. А. Козакова [9], В. О. Моляко [13] та ін. Причому навчальна діяльність розглядається як засіб розвитку студента, що забезпечує успішність як у навчанні, так і в інших видах діяльності, допомагає адаптуватися до будь-яких життєвих та професійних ситуацій. Діяльнісний підхід відображає єдність процесів викладання і навчання. Роль викладача полягає в організації та управлінні цілеспрямованою навчальною діяльністю студентів, що означає орієнтацію освітнього процесу на постановку і вирішення самим студентом конкретних навчальних проблем і завдань. Роль студента полягає в самореалізації та особистісному зростанні. За цих умов формується готовність студента до самостійної навчальної діяльності, вирішення проблемних завдань, відбувається посилення внутрішніх мотивів навчальної діяльності, підвищення рівня активності, отримання задоволення від співпраці з викладачем та іншими студентами, що підвищує рівень його компетентності.

Діяльнісний підхід у формуванні культури здоров'я майбутніх фахівців економічних спеціальностей у процесі ПФП визначає організацію роботи викладачів і студентів у єдності концептуально-стратегічної, організаційно-проектувальної та процесуально-операційної складових освітнього процесу, сприяє обґрунтуванню педагогічних умов ефективної підготовки майбутніх фахівців у процесі ПФП у ЗВО економічної галузі, а також успішної реалізації цих умов.

Холістичний підхід (О. Г. Глазунова [6], Н. Н. Малярчук [11]) до людини розроблявся у світовій філософії з глибокої давнини. Ідеї античної філософії про цілісність душі і тіла лежать в основі холістичного підходу до визначення здоров'я. Холістичний підхід ґрунтується на загальнофілософській ідеї холізму – нероздільній цілісності людського буття. У рамках даного підходу здоров'я визначається як здобута індивідом в процесі його становлення цілісність, що припускає особистісну зрілість (Г. Олпорт, Е. Еріксон) і примирення, синтез фундаментальних протиріч людського існування або інтрапсихічних полярностей (К. Юнг). Іншими словами, мається на увазі певний рівень інтегрованості особистості (К. Юнг, Г. Олпорт, С. Гроф) або здатність до інтеграції (асиміляції) життєвого досвіду (К. Роджерс). Інтегративні процеси здорової психіки протилежні дезінтеграції і розщеплення, характерної для психопатології. Надалі розвиток вчення про здоров'я у філософії продовжилось в період Нового часу. Душевне здоров'я визначалося через розумне самовладання, основа якого – гармонійний цілісний розвиток. Р. Декарт здоров'я душі описує через здатність пізнавати істину.

Характерний для нового мислення холізм (грец. holos – ціле) ґрунтується не на деталізації, а на цілісному уявленні про людину, в якій все взаємопов'язане і взаємообумовлене.

У контексті нашого дослідження здоров'я з холістичних позицій слід розглядати як стан тілесного, душевного і духовного благополуччя, яке дає можливість людині, повністю реалізуючи свій особистісний і фізичний потенціал, найкращим чином вирішувати життєві та професійні завдання, сприяє підтриманню оптимальної працездатності та соціальної активності при максимальній тривалості життя.

Дискурсивний (або диспозитивний) підхід розвивається в межах філософії як сфери наукового пізнання. Основна ідея цього підходу полягає в тому, що будь-яке уявлення про здоров'я може бути досліджено як продукт певного дискурсу, котрий має власну внутрішню логіку конструювання або концептуалізації соціальної реальності. Відповідно до дискурсивного підходу здоров'я розглядається як соціальне явище. Науковці вважають, що основним завданням дослідника є аналіз структури уявлень і мотивів особистості, які регулюють соціальну практику оздоровлення та визначають особистісне розуміння здоров'я і хвороби кожного студента [14].

На основі цих ідей окреслено духовно-екологічний та медичний проблемні дискурси дослідження. В основі медичного дискурсу лежить теза, що майбутні фахівці звикли вирішувати всі проблеми, пов'язані зі здоров'ям, тільки «технічним шляхом», тобто шляхом споживання класичних медичних препаратів та зверненням до лікаря. У полі зору духовно-екологічного дискурсу пріоритетного значення набувають граничні можливості самореалізації особистості майбутнього професіонала, його духовні та моральні детермінанти [7, с. 9].

З позиції *аксіологічного підходу* (Н. Башавець [3], Ю. Бойко [4], Ю. Бойчук [5] та ін.) здоров'я трактується як цінність, а ціннісне ставлення до власного здоров'я є внутрішнім механізмом регуляції поведінки, що заснований на високій значущості здоров'я і його усвідомленні як передумови реалізації життєвих планів, ключовим механізмом розвитку ціннісного ставлення до власного здоров'я є активна самостійна діяльність по вирішенню протиріччя між усвідомленням цінності здоров'я і реальною поведінкою особистості. Аксіологічний контент поняття «здоров'я» дозволяє розглядати його як універсальну цінність особистості. Аналіз праць науковців [3; 4] свідчить, що аксіологія (від грец. аксія – цінність) відображає філософську теорію цінностей, що з'ясовує природу та різновиди цінностей, взаємовідношення між ними, при цьому дослідники виокремили таку ієрархію цінностей: інтелектуальні (знання про здоровий спосіб життя); діяльнісні (досвід особистості у сфері здоров'я); педагогіко-технологічні (психологопедагогічні методики й технології здоров'язбереження); соціально-мобілізаційні (мотивація на здоров'я й установи на здоровий спосіб життя); нормативні й матеріально-економічні (правове та фінансово-економічне забезпечення здоров'я особистості).

Зокрема, О. Шукатка [19] зазначає, що «цінності, які сповідує людина, формують ціннісні орієнтації особистості, що є складовими вищих рівнів спрямованості особистості». Аксіологічний підхід спрямований на трансляцію та засвоєння студентами пріоритетних цінностей, пов'язаних зі збереженням життя та зміцненням здоров'я, при цьому аксіологічні установи до здорового способу життя особистості відображають спосіб життя відповідно до отриманих знань, потреб, прагнень, усвідомленого ставлення до здоров'я, сформованості умінь і навичок збереження і зміцнення здоров'я, що проявляються в тривалих позитивних змінах її поведінки. Це дозволяє під час формування культури здоров'я майбутніх фахівців економічних спеціальностей у процесі прикладної фізичної підготовки не випустити з поля зору і акцентувати увагу на формуванні ціннісно орієнтованих установок на здоров'я, зокрема сприйняття майбутніми фахівцями економічних спеціальностей здоров'я як особистісної цінності.

Культурологічний підхід до освіти як основну мету розглядає залучення людини до культурних цінностей. Культурологічний зміст освіти зорієнтований на людину, на формування високоморальних якостей особистості, заснованих на загальнолюдських цінностях, на вмінні будувати свої стосунки зі світом на основі поваги до людини, підвищення уваги до навколишнього середовища і загалом на розуміння людського життя і здоров'я як найвищої цінності.

Культурологічний підхід, на думку Н. Крилової, є «сукупністю методологічних прийомів, що забезпечують аналіз будь-якої сфери соціального і психічного життя через призму системоутворювальних культурологічних понять (культура, культурні зразки, норми і цінності, устрій і образ життя, культурна діяльність, інтереси та ін.)» [10, с. 65].

Значну роль у методологічному обґрунтуванні культурологічної концепції освіти зіграли дослідження Є. Бондаревської, у яких учена сформулювала визначення культурологічного підходу і основні положення концепції. У розумінні автора, «культурологічний підхід — це розгляд освіти крізь призму поняття культури, тобто її розуміння як культурного процесу, що здійснюється в культуровідповідному освітньому середовищі, всі компоненти якого сповнені людськими смислами й служать людині, яка вільно проявляє свою індивідуальність, здатна до культурного саморозвитку й самовизначення у світі культурних цінностей» [1, с. 117].

Вихідні положення культурологічного підходу [1, с. 117-118] узагальнено нами і подано на рис. 1.

- 1) ставлення до дитини як до суб'єкта життя, здатного до культурного саморозвитку і самовизначення
- 2) ставлення до педагога як до посередника між дитиною і культурою, здатного вести її у світ культури і підтримати дитячу особистість в її індивідуальному самовизначенні у світі культурних цінностей
- 3) ставлення до освіти як до культурного процесу, рушійними силами якого є особистісні сенси, діалог і співробітництво його учасників у досягненні цілей власного культурного саморозвитку
- 4) ставлення до школи як до цілісного культурно-освітнього простору, де живуть і відтворюються культурні зразки життя дітей і дорослих, відбуваються культурні події, здійснюються творення культури і виховання людини культури

Рис. 1. Вихідні положення культурологічного підходу

З позицій культурологічного підходу головною метою закладу освіти є створення сприятливих умов для досягнення тими, хто навчається, самототожності через розвиток сутнісних сил і формування особистості в соціокультурному значенні. Виходячи із суті культурологічного підходу, процес навчання і виховання повинен організовуватися педагогом як органічна частина процесу осмислення реальних об'єктів, своїх дій і себе.

Тобто, культурологічний підхід конкретно реалізовуватиметься в антропоцентричному цілепокладанні, особистісно значущій мотивації, ціннісному ставленні до себе і в конкретному виді діяльності як досягненні культури і засобу самовдосконалення, а також у стимулюванні прагнення до інтеріоризації здобутих знань, включенню їх у свій структурний особистісний план. Таким чином, саме культурологічний підхід в освіті забезпечує ефективність процесу переведення досягнень культури як суспільного явища в план буття і, за умови його якісної організації, допомагає виявити соціокультурні проблеми, практично вирішувати їх на основі ідей та принципів, що відповідають сучасній культурі, і ставити нові питання, які дають змогу переосмислювати педагогіку.

Культурологічний підхід передбачає виховання широкого комплексу взаємозалежних якостей і здатностей особистості, які формують її мотивацію на оздоровчу діяльність, забезпечують готовність до її виконання. Сьогодні обґрунтовано необхідність і доцільність культурологічної переорієнтації фізичного виховання на формування особистої фізичної культури. Культурологічна

переорієнтація фізичного виховання має на меті розв'язання проблеми збереження й зміцнення здоров'я школярів через виховання в них культури здоров'я. Сьогодні вже стало очевидним, що культура здоров'я не дається у спадок людині, а є результатом його навчання, виховання, саморозвитку.

Висновки. Проблема формування культури здоров'я майбутніх фахівців економічних спеціальностей розглядається з позиції системного, професійно-особистісного, діяльнісного, холистичного, культурологічного, дискурсивного та акмеологічного підходів. Завданням системного підходу є комплексна розробка методів дослідження і проектування організаційно ускладнених систем. Одним із таких елементів педагогічної системи ПФП майбутніх фахівців економічних спеціальностей є процес формування культури здоров'я, що є компонентом системи здобуття майбутніми фахівцями професії, складником системи здорового способу життя і системи професійної діяльності майбутніх фахівців. При професійно особистісному підході у контексті нашого дослідження в обов'язковому порядку належить дотримуватися у підготовці майбутніх фахівців економічних спеціальностей диференціювання змісту навчання, засобів, форм і методів організації навчально-виховної діяльності у процесі ПФП, врахування особистісних й індивідуальних фізичних особливостей студентів, рівня їхньої ціннісно-мотиваційної, інтелектуальної та смислової готовності до формування культури здоров'я, самоосвіти, самовиховання та саморозвитку щодо здоров'язбереження. Діяльнісний підхід у формуванні культури здоров'я майбутніх фахівців економічних спеціальностей у процесі ПФП визначає організацію роботи викладачів і студентів у єдності концептуально-стратегічної, організаційно-проектувальної та процесуально-операційної складових освітнього процесу, сприяє обґрунтуванню педагогічних умов ефективної підготовки майбутніх фахівців у процесі ПФП у ЗВО, а також успішної реалізації цих умов. У контексті нашого дослідження здоров'я з холистичних позицій слід розглядати як стан тілесного, душевного і духовного благополуччя, яке дає можливість людині, повністю реалізуючи свій особистісний і фізичний потенціал, найкращим чином вирішувати життєві та професійні завдання, сприяє підтриманню оптимальної працездатності та соціальної активності при максимальній тривалості життя. Дискурсивний (або диспозитивний) підхід обумовлений уявленнями про здоров'я як продукт певного дискурсу, котрий має власну внутрішню логіку конструювання. В основі медичного дискурсу майбутні фахівці звикли вирішувати всі проблеми, пов'язані зі здоров'ям, шляхом споживання класичних медичних препаратів та зверненням до лікаря. У полі зору духовно-екологічного дискурсу пріоритетного значення набувають граничні можливості самореалізації особистості майбутнього професіонала, його духовні та моральні детермінанти. В акмеологічному підході здоров'я є основною і необхідною умовою актуалізації вищих можливостей людської природи. З акмеологічної точки зору, здорова особистість – зріла особистість, що передбачає розвиток морально-етичних якостей, гуманістичної спрямованості людини, нормативності її поведінки і відносин у сфері збереження власного здоров'я. Культурологічний підхід до освіти як основну мету розглядає залучення людини до культурних цінностей. Культурологічна переорієнтація фізичного виховання має на меті розв'язання проблеми збереження й зміцнення здоров'я через виховання культури здоров'я.

Список використаних джерел

11. Алексеев Н. А. Личностно-ориентированное обучение в школе. Ростов н/Д : Феникс, 2006. 332 с.
12. Бадмаев Б. Ц. Психология и методика ускоренного обучения. Москва : Гуманит. изд. центр Владос, 1998. 272 с.
13. Башавець Н.А. Теоретико-методичні засади формування культури здоров'язбереження як світоглядної орієнтації студентів вищих економічних навчальних закладів: дис. ... докт. пед. наук: спец. 13.00.04 «Теорія і методика професійної освіти». Одеса: Південноукр. нац. пед. ун-т ім. К.Д. Ушинського, 2012. 555 с.
14. Бойко Ю. С. Формування аксіологічних установок до здорового способу життя у студентів вищих навчальних закладів: дис.... канд. пед. наук: спец. 13.00.07 «Теорія і методика виховання». Умань, 2015. 268 с.
15. Бойчук Ю. Д. Сучасні підходи до розуміння сутності здоров'я людини та суміжних з ним понять. Загальна теорія здоров'я та здоров'язбереження : колективна монографія / за заг. ред. проф. Ю. Д. Бойчука. Харків: Вид. Рожко С. Г., 2017. 488 с.
16. Глазунова О. Г. Модель підготовки майбутнього ІТ фахівця в університетах аграрного профілю в умовах глобалізації та євроінтеграції. *Вісник Національного університету оборони України*. 2014. 5 (42). С. 36-42.
17. Григус І. М., Кучер Т. В. Прогностичні критерії спортивної орієнтації студентів у залежності від типу автономної нервової системи. *Спортивна наука України*. 2011. № 5. С. 3–12.
18. Каган М. С. Системный подход и гуманитарное знание. Ленинград: ЛГУ, 1991. 384 с.
19. Козаков В. А., Артюшина М. В., Котикова О. М. та ін. Психологія діяльності та навчальний менеджмент / за заг. ред. В. А. Козакова. Київ : КНЕУ, 2003. 829 с.
20. Крылова Н. Культурология образования. М. : Народное образование, 2000. 272 с.
21. Малярчук Н.Н. Валеология. Київ, 2008. 154 с.
22. Маркова А.К. Психология профессионализма. Москва : Международный гуманитарный фонд «Знание», 1996. 312 с.
23. Моляко В. О. Концепція виховання творчої особистості. *Радянська школа*. 1991. № 5. С. 47–51.
24. Осипова Л. І. Дидактогенні ситуації в навчально-виховному процесі. *Відкритий урок : розробки, технології, досвід : науково-методичний журнал*. 2003. № 13/15. С. 47–50.
25. Павлюк Є. О. Професійне становлення майбутніх тренерів-викладачів у процесі фахової підготовки : монографія. Хмельницький : ХНУ, 2016. 403 с.
26. Парина Л. В., Ефремов А. Ю. Профессионально-личностный подход к подготовке специалиста : (теоретическое обоснование концепции). Воронеж : ВГТУ, 2006. 138 с.
27. Профессиональная педагогика / под ред. С. Я. Батышева. Москва : Профессиональное образование, 1997. 512 с.
28. Формування навичок здорового способу життя в дітей і підлітків. Київ, 2003. 345 с.
29. Шукатка О. В. Компоненти та рівні здоров'язбережувальної компетентності майбутніх економістів в контексті моделі її формування на засадах аксіології. *Наукові записки Тернопільського національного педагогічного університету імені Володимира Гнатюка. Серія: Педагогіка*. 2012. № 4. С. 25–32.

References

1. Alekseev N.A. Personality-oriented learning at school. Rostov n / D: Phoenix, 2006. 332 p. [in Russian].
2. Badmaev B.C. Psychology and methods of accelerated learning. Moscow: Humanit. ed. Vados Center, 1998. 272 p. [in Russian].
3. Bashavets N.A. Theoretical and methodological principles of forming a culture of health care as a worldview orientation of students of higher economic educational institutions: dis. ... dr. ped. science: special. 13.00.04 "Theory and methods of vocational education". Odessa: Pivdenoukr. nat. ped. univ. K.D. Ushinsky, 2012. 555 p. [in Ukrainian].
4. Boyko Yu. S. Formation of axiological attitudes to a healthy lifestyle in students of higher educational institutions: dis.... cand. ped. science: special. 13.00.07 "Theory and methods of education". Uman, 2015. 268 p. [in Ukrainian].
5. Boychuk Y.D. Modern approaches to understanding the essence of human health and related concepts. General theory of health and health conservation: a collective monograph / by general. ed. prof. Yu. D. Boychuk. Kharkiv: Ed. Rozhko SG, 2017. 488 p. [in Ukrainian].
6. Glazunova O.G. Model of training of the future IT specialist in universities of agrarian profile in the conditions of globalization and European integration. *Bulletin of the National University of Defense of Ukraine*. 2014. 5 (42). Pp. 36-42. [in Ukrainian].
7. Grigus I.M., Kucher T.V. Prognostic criteria for sports orientation of students depending on the type of autonomic nervous system. *Sports science of Ukraine*. 2011. № 5. S. 3-12. [in Ukrainian].
8. Kagan M.S. System approach and humanitarian knowledge. Leningrad: LGU, 1991. 384 p. [in Russian].
9. Kozakov V.A., Artyushina M.V., Kotikova O.M. and others. Psychology of activity and educational management / for general. ed. V.A. Kozakov. Kyiv: KNEU, 2003. 829 p. [in Ukrainian].
10. Krylova N. Culturology of education. M.: Narodnoe obrazovanie, 2000. 272 s. [in Russian].
11. Malyarchuk N.N. Valeology. Kyiv, 2008. 154 p. [in Ukrainian].
12. Markova A.K. Psychology of professionalism. Moscow: International Humanitarian Foundation "Knowledge", 1996. 312 p. [in Russian].
13. Molyako V.O. The concept of education of creative personality. *Soviet school*. 1991. № 5. S. 47-51. [in Ukrainian].
14. Osipova L.I. Didactogenic situations in the educational process. *Open lesson: developments, technologies, experience: scientific and methodical magazine*. 2003. № 13/15. Pp. 47-50. [in Ukrainian].
15. Pavlyuk E.A. Professional formation of future trainers-teachers in the process of professional training: monograph. Khmelnytsky: KhNU, 2016. 403 p. [in Ukrainian].
16. Parinova L.V., Efremov A. Yu. Professional-personal approach to specialist training: (theoretical justification of the concept). Voronezh: VSTU, 2006. 138 p. [in Russian].
17. Professional pedagogy / ed. S. Ya. Batysheva. Moscow: Vocational Education, 1997. 512 p. [in Russian].
18. Formation of skills of a healthy way of life at children and teenagers. Kyiv, 2003. 345 p. [in Ukrainian].
19. Shukatka O.V. Components and levels of health competence of future economists in the context of the model of its formation on the basis of axiology. *Scientific notes of Ternopil National Pedagogical University named after Volodymyr Hnatyuk. Series: Pedagogy*. 2012. № 4. S. 25-32. [in Ukrainian].

METHODOLOGICAL FUNDAMENTALS OF FORMATION OF HEALTH CULTURE OF FUTURE SPECIALISTS OF ECONOMIC SPECIALTIES IN THE PROCESS OF APPLIED PHYSICAL APPLICATION

A.I. Kubatko

Zaporizhzhya Polytechnic National University, Ukraine

Abstract. The problem of forming the culture of health of future specialists in economics is considered from the standpoint of systemic, professional, personal, activity, holistic, culturological, discursive and acmeological approaches. The task of the system approach is the complex development of research methods and design of organizationally complex systems. One of the elements of the pedagogical system of TFP of future specialists in economic specialties is the process of forming a culture of health, which is a component of the system of obtaining future professions, a component of a healthy lifestyle and professional activities of future professionals. In the professional and personal approach in the context of our study must be followed in the training of future economic professionals to differentiate the content of education, tools, forms and methods of educational activities in the TFP, taking into account personal and individual physical characteristics of students, their level of values -motivational, intellectual and semantic readiness for the formation of a culture of health, self-education, self-education and self-development for health. Activity approach in the formation of health culture of future specialists in economics in the process of TFP determines the organization of teachers and students in the unity of conceptual-strategic, organizational-design and procedural-operational components of the educational process, helps to substantiate pedagogical conditions for effective training of future specialists in TFP. ZVO, as well as the successful implementation of these conditions. In the context of our study of health from a holistic standpoint should be considered as a state of physical, mental and spiritual well-being, which enables a person, fully realizing their personal and physical potential, best solve life and professional problems, helps maintain optimal performance and social activity. maximum life expectancy. The discursive (or dispositive) approach is conditioned by the notion of health as a product of a certain discourse, which has its own internal logic of construction. In the acmeological approach, health is the main and necessary condition for the actualization of the higher possibilities of human nature. The culturological approach to education considers the involvement of a person in cultural values as the main goal. The cultural reorientation of physical education aims to solve the problem of maintaining and strengthening health through the education of a culture of health.

Key words: health culture, future specialists of economic specialties, applied physical training, methodological approaches.